

AKADEMICKIE PRAWO ZATRUDNIENIA

Komentarz

redakcja naukowa Krzysztof W. Baran

Krzysztof W. Baran, Aleksandra Bocheńska
Izabela Florczak, Zbigniew Góral, Daniel Książek
Tadeusz Kuczyński, Mariusz Lekston, Anna Musiała
Tadeusz M. Nycz, Iwona Sierocka, Krzysztof Ślebzak
Elżbieta Ura, Dominik Wajda

KOMENTARZE

AKADEMICKIE PRAWO ZATRUDNIENIA

Komentarz

redakcja naukowa **Krzysztof W. Baran**

Krzysztof W. Baran, Aleksandra Bocheńska
Izabela Florczak, Zbigniew Góral, Daniel Książek
Tadeusz Kuczyński, Mariusz Lekston, Anna Musiała
Tadeusz M. Nycz, Iwona Sierocka, Krzysztof Ślebzak
Elżbieta Ura, Dominik Wajda

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 października 2019 r.

Recenzenci

Dr hab. Renata Babińska-Górecka, prof. UW

Dr hab. Krzysztof Stefański, prof. UŁ

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Świerk-Bożek

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Łamanie

Andrzej Gudowski

Indeks rzeczowy

Łukasz Łaguna

Komentarze do poszczególnych artykułów napisali:

Ustawa – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce:

Krzysztof W. Baran: art. 112, 121, 125, 147, 454

Aleksandra Bocheńska: art. 113–116, 128, 131–134

Izabela Florczak: art. 135, 200–206, 210–217

Zbigniew Góral: art. 129, 130

Daniel Książek: art. 118, 120, 146

Tadeusz Kuczyński: art. 117, 119, 451–453, 455–458

Mariusz Lekston: art. 121a–124, 126, 127, 185, 188–197, 218

Anna Musiała: art. 207–209

Iwona Sierocka: art. 136–145

Krzysztof Ślebzak: art. 186, 187, 219–221, 226–229

Elżbieta Ura: art. 275–306

Dominik Wajda: art. 222–225, 230, 231

Ustawa – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce:

Tadeusz M. Nycz: art. 246–262

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-042-9

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

O Autorach

Krzysztof W. Baran [ORCID: 0000-0001-5165-8265] – profesor doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Katedry Prawa Pracy i Polityki Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego; członek Rady Doskonałości Naukowej; senior partner w kancelarii specjalizującej się w prawie pracy, leading individual w rankingu Legal 500; autor i redaktor licznych publikacji naukowych z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w tym kilkunastu monografii, komentarzy i podręczników; redaktor naczelny czternastotomowego *Systemu prawa pracy*.

Aleksandra Bocheńska [ORCID: 0000-0001-5536-7924] – doktor nauk prawnych; adiunkt w Katedrze Prawa Pracy i Prawa Socjalnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; autorka i współautorka opracowań naukowych, w tym artykułów i glos.

Izabela Florczak [ORCID: 0000-0003-3167-3382] – doktor nauk prawnych; adiunkt w Katedrze Prawa Pracy Uniwersytetu Łódzkiego; radca prawny; członek Komitetu Koordynującego Polską Sieć Naukową Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego COOPERANTE; autorka publikacji z zakresu prawa zatrudnienia, w szczególności podstaw prawnych zatrudnienia, zatrudnienia migrantów i prekaryzacji zatrudnienia.

Zbigniew Góral [ORCID: 0000-0002-2225-8921] – profesor doktor habilitowany nauk prawnych; profesor zwyczajny w Katedrze Prawa

Pracy Uniwersytetu Łódzkiego; autor ponad 160 opracowań z zakresu teorii prawa pracy, indywidualnego prawa pracy, prawa urzędniczego oraz prawa bezrobocia.

Mariusz Lekston [ORCID: 0000-0003-3574-9428] – doktor nauk prawnych, prorektor ds. organizacyjno-prawnych i polityki kadrowej Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu; adiunkt w Instytucie Administracji i Prawa Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu; autor publikacji z zakresu indywidualnego i zbiorowego prawa pracy.

Daniel Książek [ORCID: 0000-0002-4893-1707] – pracownik w Katedrze Prawa Pracy i Polityki Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego; radca prawny; współnik zarządzający kancelarią prawną specjalizującą się w prawie pracy.

Tadeusz Kuczyński [ORCID: 0000-0001-8733-1627] – profesor doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Zakładu Prawa Pracy na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego; autor i współautor wielu opracowań naukowych z zakresu prawa pracy i prawa stosunków służbowych.

Anna Musiała [0000-0001-5788-9144] – doktor habilitowany nauk prawnych; profesor nadzwyczajny w Katedrze Prawa Pracy Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; autorka kilku monografii, wielu artykułów i licznych głos do orzeczeń sądowych.

Tadeusz M. Nycz [ORCID: 0000-0003-3268-6417] – absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego; specjalista z zakresu prawa pracy; były wykładowca w Podyplomowym Studium Prawa Pracy UJ; były członek Komisji Prawnej Głównego Inspektora Pracy; moderator serwisu www.prawopracy.pl; autor kilkunastu publikacji z zakresu prawa pracy.

Iwona Sierocka [ORCID: 0000-0003-1659-1717] – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor w Katedrze Prawa Pracy Uniwersytetu

w Białymstoku; autorka kilkudziesięciu publikacji z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Krzysztof Ślebzak [ORCID: 0000-0002-5029-4241] – profesor zwyczajny doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Katedry Prawa Pracy i Prawa Socjalnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu; LL.M. (Uniwersytet Viadrina we Frankfurcie nad Odrą); zatrudniony w Sądzie Najwyższym; były dyrektor Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego; wykładowca w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury; wybrany przez Sejm VII kadencji na stanowisko sędziego TK.

Elżbieta Ura [ORCID: 0000-0001-6896-6790] – profesor doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Katedry Prawa Publicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego; sędzia Sądu Okręgowego w Rzeszowie w Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych; autorka ponad 200 publikacji naukowych.

Dominik Wajda [ORCID: 0000-0002-6416-6208] – doktor nauk prawnych; zatrudniony w Sądzie Najwyższym początkowo na stanowisku asystenta sędziego w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, a następnie jako członek Biura Studiów i Analiz; radca prawny; wykładowca prowadzący szkolenia dla aplikantów radcowskich Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie; autor publikacji z zakresu prawa pracy, ubezpieczeń społecznych, prawa ustrojowego i postępowania cywilnego.

Spis treści

O Autorach	5
Wykaz skrótów	17
Wstęp	21
Ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (wyciąg)	23
DZIAŁ II. Szkolnictwo wyższe	25
Rozdział 5. Pracownicy uczelni	25
Art. 112. [Pracownicy uczelni].....	25
Art. 113. [Wymagania wobec nauczycieli akademickich]	29
Art. 114. [Grupy pracowników uczelni będących nauczycielami akademickimi]	37
Art. 115. [Obowiązki nauczycieli akademickich].....	41
Art. 116. [Stanowiska nauczycieli akademickich]	51
Art. 117. [Nawiązanie stosunku pracy]	62
Art. 118. [Zakaz powstania podległości służbowej między osobami bliskimi].....	73
Art. 119. [Konkurs na stanowisko nauczyciela akademickiego].....	81
Art. 120. [Wskazanie uczelni jako podstawowego miejsca pracy]	89
Art. 121. [Osoba wykonująca czynności z zakresu prawa pracy w stosunku do rektora].....	93
Art. 121a. [Ochrona trwałości stosunku pracy nauczyciela akademickiego będącego sędzią TK, SN lub NSA] ...	95
Art. 122. [Legitymacja służbowa].....	107

Art. 123. [Wypowiedzenie umowy o pracę z nauczycielem akademickim].....	109
Art. 124. [Wygaśnięcie umowy o pracę z nauczycielem akademickim].....	122
Art. 125. [Dodatkowe zatrudnienie nauczyciela akademickiego].....	130
Art. 126. [Regulamin pracy; określenie warunków wynagradzania za pracę]	154
Art. 127. [Czas pracy nauczyciela akademickiego; pensum]...	159
Art. 128. [Okresowa ocena nauczycieli akademickich]	168
Art. 129. [Urlop wypoczynkowy].....	181
Art. 130. [Płatny urlop naukowy].....	194
Art. 131. [Płatny urlop dla poratowania zdrowia].....	201
Art. 132. [Odwołanie od orzeczenia lekarskiego].....	210
Art. 133. [Ponoszenie przez uczelnię kosztów badań lekarskich]	212
Art. 134. [Delegacja ustawowa].....	212
Art. 135. [Wynagrodzenie w okresie urlopu wypoczynkowego oraz za czas płatnych urlopów] ...	213
Art. 136. [Składniki wynagrodzenia pracownika uczelni publicznej]	218
Art. 137. [Wysokość miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego]	222
Art. 138. [Dodatki do wynagrodzenia].....	226
Art. 139. [Wypłata wynagrodzenia]	233
Art. 140. [Ustalenie wysokości wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego rektora]	235
Art. 141. [Prawo do nagrody jubileuszowej]	237
Art. 142. [Obliczenie wysokości nagrody jubileuszowej]	245
Art. 143. [Dodatkowe wynagrodzenie roczne].....	246
Art. 144. [Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych]	251
Art. 145. [Nagrody rektora]	258
Art. 146. [Odprawa].....	261
Art. 147. [Stosowanie przepisów k.p.; właściwość sądów pracy]	264
DZIAŁ V. Stopnie i tytuł w systemie szkolnictwa wyższego i nauki	278
Rozdział 2. Stopień doktora	278

Oddział 1. Nadawanie stopnia doktora.....	278
Art. 185. [Podmioty doktoryzujące]	278
Art. 186. [Warunki nadania stopnia doktora].....	285
Art. 187. [Rozprawa doktorska]	293
Art. 188. [Udostępnienie rozprawy doktorskiej i recenzji w BIP podmiotu doktoryzującego]	301
Art. 189. [Wszczęcie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora]	305
Art. 190. [Promotorzy i recenzenci].....	307
Art. 191. [Dopuszczenie do obrony rozprawy doktorskiej].....	313
Art. 192. [Określenie sposobu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora].....	315
Art. 193. [Odwołanie do RDN od decyzji o odmowie nadania stopnia doktora].....	319
Art. 194. [Wznowienie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora]	325
Art. 195. [Stwierdzenie nieważności decyzji w sprawie nadania stopnia doktora].....	328
Art. 196. [Urlop na przygotowanie obrony rozprawy doktorskiej oraz zwolnienie od pracy na przeprowadzenie obrony rozprawy doktorskiej]	332
Art. 197. [Tryby przygotowania rozprawy doktorskiej].....	336
Oddział 2. Kształcenie doktorantów	338
Art. 200. [Rekrutacja do szkoły doktorskiej]	338
Art. 201. [Czas trwania kształcenia doktorantów]	345
Art. 202. [Realizacja indywidualnego planu badawczego]	349
Art. 203. [Skreślenie z listy doktorantów]	353
Art. 204. [Złożenie rozprawy doktorskiej]	355
Art. 205. [Regulamin szkoły doktorskiej].....	358
Art. 206. [Obowiązki wobec doktorantów w przypadku zaprzestania kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie].....	364
Art. 207. [Podstawowe obowiązki doktoranta].....	366
Art. 208. [Przerwy wypoczynkowe; zaliczenie okresu kształcenia w szkole doktorskiej do okresu pracy]...	369
Art. 209. [Stypendium doktoranckie]	372
Art. 210. [Kredyt studencki]	378
Art. 211. [Zakwaterowanie w domu studenckim; wyżywienie w stołówce studenckiej].....	381

Art. 212. [Stypendia przyznawane przez jednostki samorządu terytorialnego].....	382
Art. 213. [Stypendia za wyniki w nauce lub w sporcie].....	383
Art. 214. [Ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej].....	383
Art. 215. [Samorząd doktorantów].....	384
Art. 216. [Zrzeszanie się w organizacjach doktorantów].....	387
Oddział 3. Tryb eksternistyczny.....	389
Art. 217. [Wniosek o wyznaczenie promotora].....	389
Rozdział 3. Stopień doktora habilitowanego.....	391
Art. 218. [Podmioty habilitujące].....	391
Art. 219. [Warunki nadania stopnia doktora habilitowanego].....	392
Art. 220. [Wszczęcie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego].....	401
Art. 221. [Ocena przez RDN wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego; powołanie komisji habilitacyjnej; wyznaczenie recenzenta; kolokwium habilitacyjne].....	403
Art. 222. [Informacje udostępniane w BIP podmiotu habilitującego].....	413
Art. 223. [Zwolnienie od pracy na uczestnictwo w kolokwium habilitacyjnym].....	418
Art. 224. [Odwołanie do RDN od decyzji o odmowie nadania stopnia doktora habilitowanego].....	421
Art. 225. [Wznowienie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego oraz stwierdzenie nieważności decyzji o nadaniu tego stopnia – odpowiednie stosowanie przepisów].....	427
Art. 226. [Nabycie uprawnień równoważnych uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia doktora habilitowanego].....	437
Rozdział 4. Tytuł profesora.....	441
Art. 227. [Warunki nadania tytułu profesora].....	441
Art. 228. [Wszczęcie postępowania w sprawie nadania tytułu profesora].....	446
Art. 229. [Recenzent w postępowaniu w sprawie nadania tytułu profesora].....	451

Art. 230. [Złożenie przez RDN wniosku o nadanie tytułu profesora]	453
Art. 231. [Utrata tytułu profesora jako następstwo złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego]	455
DZIAŁ VII. Odpowiedzialność dyscyplinarna	459
Rozdział 1. Odpowiedzialność dyscyplinarna nauczycieli akademickich	459
Art. 275. [Podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej]	459
Art. 276. [Kary dyscyplinarne]	465
Art. 277. [Rzecznicy dyscyplinarni]	472
Art. 278. [Podmioty orzekające w postępowaniach dyscyplinarnych]	476
Art. 279. [Właściwość rzeczowa komisji dyscyplinarnych]	479
Art. 280. [Kadencja komisji dyscyplinarnej]	480
Art. 281. [Obsługa komisji dyscyplinarnych przez ministerstwo]	481
Art. 282. [Kompetencje rektora]	481
Art. 283. [Mediacja]	484
Art. 284. [Kara upomnienia]	488
Art. 285. [Rozpoczęcie prowadzenia sprawy przez rzecznika dyscyplinarnego]	492
Art. 286. [Strony w postępowaniu wyjaśniającym i ich uprawnienia]	496
Art. 287. [Termin wszczęcia i zakończenia postępowania wyjaśniającego; przesłanki wszczęcia postępowania wyjaśniającego z urzędu]	497
Art. 288. [Przedawnienie karalności]	504
Art. 289. [Zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego]	505
Art. 290. [Zawieszenie postępowania wyjaśniającego]	507
Art. 291. [Skład orzekający komisji dyscyplinarnych]	509
Art. 292. [Strony w postępowaniu dyscyplinarnym]	509
Art. 293. [Przebieg postępowania dyscyplinarnego]	510
Art. 294. [Orzeczenia komisji dyscyplinarnej]	520
Art. 295. [Odwołanie do komisji dyscyplinarnej przy ministrze oraz do sądu pracy]	526
Art. 296. [Wznowienie postępowania dyscyplinarnego]	534

Art. 297. [Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego na czas trwania postępowania przygotowawczego lub postępowania sądowego]	541
Art. 298. [Przedawnienie karalności]	542
Art. 299. [Przekazanie orzeczenia komisji dyscyplinarnej stronom postępowania, rektorowi i ministrowi]	542
Art. 300. [Zatarcie kar dyscyplinarnych]	543
Art. 301. [Opinia komisji do spraw etyki w nauce PAN]	545
Art. 302. [Zawieszenie w pełnieniu obowiązków]	547
Art. 303. [Wynagrodzenie w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków]	549
Art. 304. [Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej rzecznika dyscyplinarnego oraz członka komisji dyscyplinarnej]	551
Art. 305. [Zakres stosowania przepisów k.p.k. do postępowań w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej]	552
Art. 306. [Delegacja ustawowa – szczegółowy tryb prowadzenia mediacji, postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego] ...	555
Dział XIV. Przepisy szczególne	556
Art. 451. [Wyznaczenie żołnierza zawodowego na stanowisko nauczyciela akademickiego w uczelni wojskowej; wyznaczenie funkcjonariusza na stanowisko nauczyciela akademickiego w uczelni służb państwowych; stanowisko profesora w uczelni wojskowej, uczelni służb państwowych i uczelni morskiej]	556
Art. 452. [Zwolnienie ze stanowiska nauczyciela akademickiego uczelni wojskowej będącego żołnierzem zawodowym]	561
Art. 453. [Dodatkowe zatrudnienie żołnierza zawodowego będącego nauczycielem akademickim uczelni wojskowej; stwierdzenie wygaśnięcia mandatu rektora uczelni wojskowej, uczelni służb państwowych, uczelni artystycznej, uczelni medycznej oraz uczelni morskiej]	562
Art. 454. [Uczestnictwo nauczyciela akademickiego w udzielaniu świadczeń zdrowotnych]	568

Art. 455. [Świadczenia dla żołnierzy zawodowych wykonujących zadania w uczelni wojskowej oraz funkcjonariuszy wykonujących zadania w uczelni służb państwowych – odesłanie do odrębnych przepisów]	570
Art. 456. [Przebieg zawodowej służby wojskowej żołnierzy zawodowych zajmujących stanowiska w uczelniach]	573
Art. 457. [Odpowiedzialność zawodowa w uczelni wojskowej, uczelni służb państwowych, uczelni artystycznej, uczelni medycznej i uczelni morskiej]	574
Art. 458. [Nagroda ministra przyznawana nauczycielowi akademickiemu zatrudnionemu w uczelni wojskowej, uczelni służb państwowych, uczelni artystycznej, uczelni medycznej lub uczelni morskiej]	576
Ustawa z 3.07.2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (wyciąg)	579
Rozdział 3. Przepisy uchylające, przejściowe, dostosowujące i końcowe	581
Art. 246. [Ciągłość stosunków pracy pracowników uczelni; dostosowanie umów o pracę do wprowadzanych przepisów]	581
Art. 247. [Przyporządkowanie nauczycieli akademickich do odpowiednich stanowisk określonych we wprowadzanych przepisach]	600
Art. 248. [Pracownicy uczelni zatrudnieni w uczelniach na podstawie mianowania w dniu wejścia na życie wprowadzanych przepisów]	606
Art. 249. [Wprowadzenie regulaminów pracy; zawarcie zakładowych układów zbiorowych pracy lub ustalenie regulaminów wynagradzania; dostosowanie umów o pracę do nowych przepisów; dostosowanie stanowisk osób zatrudnionych na podstawie mianowania do stanowisk określonych na podstawie wprowadzanych przepisów]	618

Art. 250. [Stanowisko profesora zwyczajnego, profesora nadzwyczajnego i profesora wizytującego].....	621
Art. 251. [Niezakończone sprawy dotyczące zatrudnienia na stanowisku profesora nadzwyczajnego].....	622
Art. 252. [Niezakończone sprawy dotyczące zatrudnienia nauczyciela akademickiego].....	623
Art. 253. [Utrzymanie w mocy zgód rektora na dodatkowe zatrudnienie nauczyciela akademickiego]	624
Art. 254. [Wymiar czasu pracy pracowników uczelni – okres stosowania dotychczasowych przepisów]...	625
Art. 255. [Niezakończone sprawy dotyczące ocen okresowych nauczycieli akademickich; pierwsza ocena okresowa dokonywana na podstawie wprowadzanych przepisów]	636
Art. 256. [Zasady wykorzystywania i wymiar urlopów dla celów naukowych i urlopów dla poratowania zdrowia udzielonych przed wejściem w życie wprowadzanych przepisów]	638
Art. 257. [Niezakończone postępowania w sprawach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich]	639
Art. 258. [Termin zakończenia kadencji komisji dyscyplinarnych; świadczenia przysługujące rzecznikom dyscyplinarnym i członkom komisji dyscyplinarnych]	644
Art. 259. [Zniesienie Konwentu Rzeczników]	646
Art. 260. [Zachowanie przez pracowników uczelni niepublicznych prawa do dodatku za staż]	646
Art. 261. [Zaliczenie okresów uprawniających do nagrody jubileuszowej].....	649
Art. 262. [Odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w latach 2019–2026].....	651
Bibliografia	655
Orzecznictwo	668
Skorowidz	675

Wykaz skrótów

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1950)
- KN – ustawa z 26.01.1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2018 r. poz. 967 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1987 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 ze zm.)

- pr. aut. – ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1231 ze zm.)
- pr. przeds. – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.)
- p.s.w. z 2005 r. – ustawa z 27.07.2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2017 r. poz. 2183 ze zm.) – uchylona
- p.s.w.n. – ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1668 ze zm.)
- p.w.p.s.w.n. – ustawa z 3.07.2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1669 ze zm.)
- r.e.j.d.n. – rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 22.02.2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz.U. poz. 392)
- r.s.t.p.m. – rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25.09.2018 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia mediacji, postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia (Dz.U. poz. 1843)
- u.d.w.r. – ustawa z 12.12.1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1872)
- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.)
- u.i.d.p. – ustawa z 17.02.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2019 r. poz. 700 ze zm.)
- u.p.z. – ustawa z 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1265 ze zm.)
- u.r.s.z. – ustawa z 23.05.1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 174)
- u.s.c. – ustawa z 21.11.2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1559 ze zm.)

-
- u.s.n.t.n. – ustawa z 14.03.2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789 ze zm.) – uchylona
- ustawa o PAN – ustawa z 30.04.2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U. z 2019 r. poz. 1183 ze zm.)
- ustawa o PIP – ustawa z 13.04.2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 623 ze zm.)
- ustawa o Policji – ustawa z 6.04.1990 r. o Policji (Dz.U. z 2019 r. poz. 161 ze zm.)
- ustawa zmieniająca – ustawa z 18.03.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 84, poz. 455 ze zm.)
- u.s.w. z 1990 r. – ustawa z 12.09.1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) – uchylona
- u.s.w.ż.z. – ustawa z 11.09.2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 330 ze zm.)
- u.z.f.ś.s. – ustawa z 4.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1352 ze zm.)
- u.z.z. – ustawa z 23.05.1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 263 ze zm.)
- z.t.p. – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20.06.2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r. poz. 283)

Czasopisma, zbiory orzecznictwa

- GSP-Prz. Orz. – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
- KZS – Krakowskie Zeszyty Sądowe
- MPP – Monitor Prawa Pracy
- M. Praw. – Monitor Prawniczy
- ONSAiWSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych

OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSNwSK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	– Państwo i Prawo
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
POSAG	– Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Pr. Pracy	– Prawo Pracy
Sł. Prac.	– Służba Pracownicza
St.Pr.PiPSp.	– Studia z Zakresu Prawa Pracy i Polityki Społecznej

Inne

NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TSUE	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

Wstęp

Akademickie prawo zatrudnienia reguluje status osób świadczących pracę w uczelniach wyższych. W wymiarze podmiotowym odnosi się ono nie tylko do nauczycieli akademickich, ale również innych kategorii pracowników uczelni oraz osób zatrudnionych w nich na podstawach niepracowniczych, takich jak umowy cywilnoprawne, samozatrudnienie czy zatrudnienie administracyjnoprawne. *Komentarz* obejmuje swym zakresem także status doktorantów.

Akademickie prawo zatrudnienia podlega silnej kinetyce procesów społecznych. Ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zwana konstytucją dla nauki, w sposób istotny zmieniła model zatrudnienia w uczelniach wyższych. Generuje to w swych następstwach rozmaite trudności w stosowaniu prawa w praktyce. Nasilają się one w związku z procesami demograficznymi, które boleśnie dotykają niektóre sektory szkolnictwa wyższego w drugiej dekadzie XXI w.

Prezentowany *Komentarz* ma w swych założeniach służyć jako uniwersalne źródło wiedzy na temat prawnych mechanizmów regulujących zatrudnienie w szkolnictwie wyższym. Stąd jego zakresem objęto również budzące rozmaite kontrowersje normy ustawy z 3.07.2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, dotyczące zatrudnienia pracowniczego. Dzięki temu *Komentarz* ten realizuje dyrektywę kompleksowości badań dogmatycznych. Zawiera on nie tylko wykładnię obowiązujących przepisów, ale również dorobek judykatury

oraz nauki prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Jego istotna część została uwzględniona w przepisach, co powinno Czytelnikowi ułatwić, w razie potrzeby, dokonanie pogłębionej analizy problemów prawnych.

Prezentowane opracowanie jest pracą zbiorową, ale nie wspólną. Zamieszczone w nim zapatrywania merytoryczne są wyrazem indywidualnych poglądów poszczególnych autorów. W sposób autonomiczny, w ramach przyjętej koncepcji metodologicznej, decydowali oni o sposobie przedstawienia poszczególnych zagadnień prawnych. Przygotowując tę publikację, autorzy mieli na uwadze zarówno potrzeby doktryny prawa, jak i praktyki jego stosowania. Stąd też uwzględniono w niej nie tylko aspekty materialnoprawne, ale również proceduralne. Omówiono też problematykę warunków uzyskania stopni naukowych oraz tytułu profesora. Aspekty te, mimo że nie dotyczą bezpośrednio statusu pracowniczego nauczycieli akademickich, stanowią immanentną część ich statusu prawnego, określającego pozycję w strukturach akademickich.

W swych założeniach *Komentarz* jest skierowany do szerokiego kręgu Czytelników. Mam tu na myśli nie tylko wąsko pojmowane środowisko akademickie, ale również menedżerów i kadrowców zatrudnionych w szkolnictwie wyższym. Żywię też przekonanie, że okaże się on użyteczny w pracy działaczy związkowych, członków organów przedstawicielskich funkcjonujących w uczelniach oraz praktyków wymiaru sprawiedliwości. Pomocniczo publikacja ta może być również wykorzystana w procesie dydaktycznym na studiach prawniczych i administracyjnych. Byłoby dla mnie źródłem osobistej satysfakcji, gdyby *Komentarz* ten stał się pożytecznym narzędziem w prowadzeniu racjonalnego dyskursu w środowisku akademickim.

Kraków, 6 września 2019 r.

Krzysztof W. Baran

USTAWA

z 20.07.2018 r.

Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*

(Dz.U. poz. 1668; zm.: Dz.U. z 2018 r. poz. 2024, poz. 2245; z 2019 r. poz. 276, poz. 447, poz. 534, poz. 577, poz. 730, poz. 823, poz. 1655, poz. 1818)

(wyciąg)

* Na mocy art. 1 i 2 ustawy z 3.07.2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1669; zm.: Dz.U. z 2019 r. poz. 39, poz. 534) ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1668) wchodzi w życie z dniem 1 października 2018 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 5, art. 116 ust. 7, art. 265–274 i art. 401, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia (co nastąpiło 31.08.2018 r.);
- 2) art. 68 ust. 3, art. 98–103, art. 403, art. 406–415, art. 418–422 i art. 460 ust. 8 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem 1.01.2019 r.;
- 3) art. 86–95, art. 198–216 i art. 263, które wchodzi w życie z dniem 1.10.2019 r.;
- 4) art. 122, art. 243 i art. 248 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem 1.10.2020 r.;
- 5) art. 14 ust. 1 oraz art. 15 ust. 1 i ust. 5–9, które wchodzi w życie z dniem 1.10.2021 r.;
- 6) art. 53 ust. 9 oraz art. 69 ust. 2 pkt 2 i 3, które wchodzi w życie z dniem 1.01.2022 r.

Przepis art. 359 stosuje się od dnia 1.07.2019 r., zaś przepisy:

- 1) art. 407, w odniesieniu do gromadzenia przez uczelnię publiczną środków finansowych z subwencji na rachunku, którego obsługę bankową prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego,
- 2) art. 419, w odniesieniu do uczelni publicznych – stosuje się od dnia 1.01.2020 r.

Dział II

Szkolnictwo wyższe

(...)

Rozdział 5

Pracownicy uczelni

Art. 112. [Pracownicy uczelni]

Pracownikami uczelni są nauczyciele akademicki oraz pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi.

1. Rozdział 5 p.s.w.n. reguluje status pracowników uczelni. W ujęciu ogólnoteoretycznym jego przepisy posiadają cechy pragmatyki zawodowej szczególnej. Nie mają one jednak przymiotu kompleksowości, w efekcie nie precyzują wszystkich aspektów akademickiego stosunku pracy. Stąd też w art. 147 ust. 1 p.s.w.n. zamieszczono stosownej treści odesłanie do Kodeksu pracy.
- 2.1. W płaszczyźnie podmiotowej rozdział 5 p.s.w.n. reguluje nie tylko status nauczycieli akademickich, ale również pracowników niebędących nauczycielami akademickimi. Konstatacja ta ma swe uzasadnienie w tekstualnym brzmieniu art. 112 p.s.w.n. oraz w argumentacji *a rubrica*, odwołującej się do tytułu rozdziału 5 p.s.w.n. W tym miejscu godzi

się zaakcentować, że zasadnicza większość przepisów tego działu dotyczy nauczycieli akademickich. Status pracowników nieakademickich jest w ustawie na drugim planie. Dotyczą go przede wszystkim art. 117 ust. 1, art. 118, 126, 136, 138, 141–145, 147 p.s.w.n.

2.2. Ustanowiona w art. 112 p.s.w.n. dyferencjacja na nauczycieli akademickich i pracowników nieakademickich oparta jest o rodzaj pracy świadczony na rzecz szkoły wyższej. Przepis ten nie precyzuje warunków uzyskania statusu pracownika uczelni. W odniesieniu do nauczycieli akademickich czynią to dalsze normy komentowanej ustawy, w szczególności art. 113–117. Nie zmienia to faktu, że do wszystkich pracowników uczelni mają zastosowanie regulacje ogólnie kształtujące tzw. zdolność pracowniczą¹. *De lege lata* jest ona kształtowana przez dwa czynniki, czyli wiek pracownika oraz jego zdolność do czynności prawnych. W tej materii do obu kategorii pracowników wyróżnionych w art. 112 p.s.w.n. mają zastosowanie mechanizmy prawne przewidziane w art. 22 § 2 i 3 k.p.² w zw. z art. 147 ust. 1 p.s.w.n.

2.3. Status pracownika uczelni posiadają wszystkie osoby w niej zatrudnione na podstawie stosunku pracy, niezależnie od charakteru aktu go kreującego. Oznacza to, że pracownikiem jest zarówno osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, w tym także na podstawie umowy czasowej, jak i osoba zatrudniona na podstawie mianowania (por. art. 248 p.w.p.s.w.n.).

Przymiot pracownika uczelni w rozumieniu art. 112 p.s.w.n. posiadają również osoby świadczące pracę w ramach telepracy. Pogląd ten ma swe uzasadnienie w argumentie *lege non distinguente*.

Zagadnieniem wymagającym rozważenia przy komentowaniu art. 112 p.s.w.n. jest kwestia, czy przepisy tej ustawy stosuje się do pracowników

¹ Por. K.W. Baran [w:] *Kodeks pracy. Komentarz*, red. K.W. Baran, Warszawa 2018, s. 37 oraz G. Goździewicz [w:] *System prawa pracy*, t. II. *Indywidualne prawo pracy. Część ogólna*, red. G. Goździewicz, Warszawa 2017, s. 113 i n. oraz powołana tam literatura.

² Por. M. Tomaszewska [w:] *Kodeks pracy. Komentarz*, red. K.W. Baran, Warszawa 2018, s. 198–200.

tymczasowych zatrudnionych w uczelni. Za tego rodzaju wykładnią *implicite* przemawia regulacja z art. 15 ustawy z 9.07.2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych³, zgodnie z którym pracownik w okresie wykonywania pracy na rzecz pracodawcy użytkownika nie może być traktowany mniej korzystnie niż pracownicy zatrudnieni przez tego pracodawcę na takim samym lub podobnym stanowisku pracy. Tego rodzaju wykładnia ma też uzasadnienie *a completudine* w art. 16 powołanej ustawy.

- 3.1.** Przymiotu pracownika uczelni w rozumieniu art. 112 p.s.w.n. nie posiadają natomiast osoby zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych, zarówno starannego działania (np. umowa zlecenia, umowa o świadczenie usług), jak i rezultatu (umowa o dzieło). Analogicznie należy traktować samozatrudnionych, wolontariuszy oraz inne osoby świadczące pracę bez wynagrodzenia. Statusu pracownika nie posiadają też doktoranci, i to niezależnie od trybu kształcenia, mimo prowadzenia przez nich badań naukowych i zajęć dydaktycznych (por. art. 200 i n. p.s.w.n.).

Przymiotu pracownika nie posiadają również funkcjonariusze służb zmilitaryzowanych i żołnierze zawodowi zatrudnieni na stanowiskach nauczycieli akademickich (por. art. 451–458 p.s.w.n.). Zatrudnienie tych kategorii osób ma charakter administracyjnoprawny⁴ i nie ma cech stosunku pracy. Należy mieć jednak na uwadze fakt, że niekiedy mają oni zbliżone uprawnienia jak pracownicy uczelni.

- 3.2.** Osoby zatrudnione w uczelni wyższej, a nieposiadające statusu jej pracownika w rozumieniu art. 112 p.s.w.n., posiadają w sferze normatywnej przymiot osoby wykonującej pracę zarobkową w rozumieniu art. 1¹ u.z.z., jeżeli świadczą pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy i nie zatrudniają do tego rodzaju pracy innych osób⁵. Dotyczy to nie tylko osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnopraw-

³ Dz.U. z 2019 r. poz. 1563.

⁴ Por. T. Kuczyński [w:] *System prawa pracy*, t. VII. *Zatrudnienie niepracownicze*, red. K.W. Baran, Warszawa 2015, s. 391 i n. oraz powołana tam literatura

⁵ Por. K.W. Baran [w:] *Zbiorowe prawo zatrudnienia. Komentarz*, red. K.W. Baran, Warszawa 2019, s. 35 i n.

Akademickie prawo zatrudnienia odnosi się do relacji normatywnych zachodzących pomiędzy zatrudnionymi a podmiotami zatrudniającymi w uczelniach wyższych. W szczególnie szeroki sposób reguluje ono status nauczycieli akademickich.

Komentarz zawiera wnikliwą analizę najważniejszych zagadnień związanych ze stosowaniem Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Przedmiotem wywodów są w nim m.in.:

- nawiązanie stosunku pracy,
- uprawnienia i obowiązki wynikające ze stosunku pracy,
- przekształcenie stosunku pracy,
- rozwiązanie i wygaśnięcie stosunku pracy,
- procedury uzyskania stopni naukowych i tytułu naukowego,
- zatrudnienie administracyjnoprawne w uczelniach wyższych,
- zatrudnienie cywilnoprawne w uczelniach wyższych,
- zatrudnienie doktorantów w szkołach doktorskich,
- przepisy przejściowe.

Komentując poszczególne regulacje, autorzy przedstawiają również bogaty dorobek judykatury i nauki prawa pracy w tym zakresie.

Publikacja jest przeznaczona dla nauczycieli akademickich, władz uczelni, pracowników działów kadr oraz przedstawicieli związków zawodowych. Zainteresuje również przedstawicieli doktryny prawa pracy, radców prawnych, adwokatów, a także sędziów orzekających w sprawach pracowniczych.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

